

Ma az fizet adót, akinek muszáj

Az IMF béklyójában Magyarország

Régóta hiányzik Magyarországnak egy hosszú távú gazdasági elképzelés, amely meghatározná, hogy a következő 5-10 évben mire mennyit fordítanak. Ugyancsak hiányzik egy olyan gazdaságélénkítő program, amelyben az adórendszer átalakításával megteremthetnék a gazdasági növekedés hosszú távú feltételeit. Bácsi Sándor, a Buda-Cash Brókerház kereskedelmi igazgatója szerint jövőre is várhatóan még csökkenni fog a gazdaság teljesítménye, miközben az unió legtöbb országában jelentős növekedés is bekövetkezhet. A szakértő szerint a válság hatásai mellett különösen nagy teher a feketegazdaság, amelyet következetes gazdaságpolitikával jelentősen vissza lehetne szorítani. Ezzel jelentős bevételhez juthatna a büdzsé.

● *Az OECD-tagországok összesített gazdasági teljesítménye az idei 3,5 százalékos csökkenés után jövőre már 1,9 százalékkal, 2011-ben pedig 2,5 százalékkal bővülhet. A korábban vártnál hamarabb bekövetkezett fordulatot „a példátlan kormányzati és központi banki intézkedések alapozták meg” – legalábbis a szervezet közelmúltban megjelent elemzése szerint.*

A kormány jelenleg kiadott 2010-es GDP előrejelzése még mínusz 0,9 százalékos, az MNB prognózisa mínusz 0,6 százalékos zsugorodással számol, ellenben akadnak már olyan elemzők is, akik el tudják képzelni, hogy jövőre nulla vagy 0,1-0,2 százalékos lesz a gazdasági növekedésünk. Ez azonban a lényegen még nem változtat, mert a válságból való kilábalás lassú lesz Magyarországon, így is alul teljesítünk majd az unió tagországaihoz képest.

● *A 30 tagállam közül öt esetében – Magyarországon, Görögországban, Izlandon, Írországon és Spanyolországban – jövőre még nem indul be a növekedés. Mi az oka, hogy Magyarország is azok között van, ahol jövőre még nem indul be a növekedés? A mi esetünkben ez hány plusz évet jelenthet?*

Magyarország ebből a szempontból különösen kirívó, vagy speciális eset. Ugyanis míg Izland és Írország teljesen ráment a válságra, előbbinél gyakorlatilag összeomlott a pénzügyi rendszer, míg Írországon néhány nagybank került komolyan bajba. Magyarországon ezzel szemben elsősorban nem a pénzintézetek helyzete vált kritikussá, hanem a gazdasági szereplők, ugyanis eleve rossz állapotban volt a magyar gazdaság. A hazai gazdasági növekedés szerkezete a válság begyűrűzése előtt sem volt optimális, ezért a pénzügyi krízis a gazdaság teljesítményét vetette még inkább vissza. A gazdaság szerkezeti problémái nem új keletűek, sajnos 2001 óta egyik kormány sem oldotta meg, ezért okozott itthon a válság nagyobb és mélyebb gazdasági problémát, mint más uniós országban.

● *Például?*

Lemaradásunk lefaragása érdekében sok mindenhez kellene nyúlni, elmaradt reformokhoz, szükség lenne a gazdaság szerkezeti átalakítására, termelést ösztönző adórendszerre. Évek óta általános probléma, hogy a munkaképes lakosság legalisan dolgozó része jóval az európai átlag alatt van. A foglalkoztatás terén az utolsók vagyunk az Európa Unióban. Túlzottan nagy a tere a feketegazdaságnak is, ami óriási bevételkiesést okoz az államnak, amit nyilván nem lehet egyik napról a másikra megszüntetni. Már az is sokat segítene, ha a kifejlesztés irányába

valóban történne elmozdulás, ami adó- és járulékbévetelben gyarapítaná az államkasszát. Sok problémára megoldás lenne egy, a mainál következetesebb gazdaságélénkítő adó és járulérendszer. Ma az fizet adót, akinek nagyon muszáj, és nem tudja elkerülni.

Szerintem 2001 óta érezhető leginkább, hogy hiányzik egy reformokra épülő, hosszú távú gazdasági koncepció. A gazdasági válság csak még jobban felerősítette ez elmaradt államháztartási, oktatási, egészségügyi és nyugdíjreformok szükségességét. Az elmaradt strukturális átalakításokat nem lehet elkerülni, viszont minél jobban halogatják, annál több pénzbe kerülhet. Ha végre lesz egy kis gazdasági növekedés, annak a hozadékát sem lehet szavazatokért az emberek között szétosztani, azokat az átalakításokra kell fordítani.

● *Más országokban milyen kormányzati és központi banki intézkedések alapozták meg a válságból való kilábalást?*

A világgazdaság vezető országaiban hatalmas léptékben élénkítették a gazdaságaikat. A környékünkön általában rajtunk kívül mindenki más megtehetette, hogy az államadósság átmeneti növelése mellett több tízmilliárd eurót pumpált a saját gazdaságába – társasági adócsökkentés, adójóváírások, forgalmi adócsökkentés, kedvezményes autócseraprogram formájában – csak mi nem tettük ezt. Emellett komoly állami tőkejuttatásokkal segítették meg a bajba jutott pénzintézeteket. Nálunk azonban még azokat a forrásokat sem használták fel a bankok, amik a rendelkezésükre álltak. A hazai bankrendszer fő problémáját ugyanis nem a forráshiány jelentette, hanem a globális pénzügyi krízis, azaz a bankközi piac átmeneti befagyása. A pénzügyi krízisből kialakult gazdasági válság elmélyülését sem akadályozta meg a gazdaságélénkítés, mert nem volt az államnak azt miből finanszíroznia, sőt a pénzpiacok leállásakor saját maga is újabb külső forrásra szorult.

Emiatt akkor is hiánycsökkentésre kényszerültünk, amikor az államnak terjeszkednie kellett volna. A piaci finanszírozás idején sem nézték volna jó szemmel a befektetők a hiány további növelését, ám miután tavaly ősszel nemzetközi segélycsomagot kértünk, köztük az IMF-től, az kikötötte, hogy nem lehet tovább duzzasztani a költségvetés deficitjét. A nemzetközi szerződések teljesítése okán valószínűleg jövőre sem lesz érdemi gazdasági élénkítés.

● *Ez mennyivel növelheti a lemaradásunkat?*

Rövidtávon biztosan növelni fogja. Ráadásul az állami gazdaságélénkítés eredményeként a legtöbb ország gazdasági teljesítménye negyedéves összehasonlításban már most növekedést mutat: Németország, Franciaország, vagy például az Egyesült Államok. Nálunk azonban még mindig csak visszaesésről lehet beszélni, bár abban bízhatunk, hogy a legmeghatározóbb exportpiacunk, a német élénkülése magával húz majd minket. Az is kedvező, hogy a válság elmúlt egy éve alatt jelentősen javult a nemzetközi környezet, leginkább a pénz és tőkepiaci hangulat. A külföldiek újra hajlandók magyar államkötvényt és diszkont-kincstárjegyet vásárolni. Tehát már nem áll fenn annak a veszélye, hogy nem tudjuk finanszírozni az államadósságunkat.

BÁCSI SÁNDOR

kereskedelmi igazgató, **BUDA-CASH BRÓKERHÁZ**

- 36 éves, nő, egy gyermek édesapja.
- Karrierje és szakmai sikerei egyaránt a Buda-Cash Brókerházhoz kötik.

- 1998-ban értékpapír üzletkötőként kezdte a pályát.
- 2004-től kereskedelmi igazgatóként a befektetési szolgáltató országos hálózatának működtetéséért és fejlesztéséért felelős vezető.
- Hobbi: sport, labdarúgás, tenisz; film: Ponyvaregény; zene: Robbie Williams

- *A gazdaság mely pontjain van szükség további ösztönző programokra, és melyek azok, amelyek iránya jó és kormányváltás esetén is követni, illetve folytatni kellene?*

Globális gazdasági válság idején szinte minden terület igényli az élénkítő, támogató programokat. De rövidtávon az egyik legfontosabb, hogy az államháztartás egyensúlya ne kerüljön veszélybe, ezért korlátok között kell tartani a költségvetési hiányt, a GDP 3,8- 4 százaléka lehet a plafonszint, és idővel az államadósságot csökkenteni kell.

- *Az IMF és a Világbank dicséri a jövő évi költségvetési intézkedéseket, nálunk pedig még kormányon belül is sok a kritika. A válság közepén lehetne-e más költségvetést készíteni?*

Azért dicséri az IMF a kormányzati lépéseket, mert lényegében ezt várja el. Az már kevésbé érdekli őket, hogy eközben milyen gazdasági, szociális, demográfiai folyamatok játszódnak le itthon. Szűk a mozgástér két ok miatt is, egyrészt a válság miatt, másrészt az egy éve kapott nemzetközi forrással

járó szerződések kritériumai miatt. Így rövidtávon sem lehet a meghatározott iránytól eltérni, különben vissza kell fizetni a teljes hitelt. A magyar belpolitika sajátossága az együttműködés teljes hiánya, az ellenzéki kritika tehát adott, eleve nem érthetnek egyet a megszorító intézkedésekkel, azzal megkülönbözetően nem, hogy nem csökkentik a közterheket érdemben.

- *A környező országokhoz képest mennyire vonzó Magyarország?*
- Többféle szempontból is készíthetünk egy gyors mérleget. A magyar kamatszint ugyan jelentősen lecsökkent, a környező országok többségéhez mérten azonban még mindig magas. Szlovákia és Románia növekedési rátája a miénknél jóval nagyobb, amiért nagy társadalmi árat fizettek. Az egy főre jutó GDP Magyarországon még mindig magasabb, ám Lengyelország, Szlovákia és Románia egyaránt kezd beérni bennünket. Tőkevonás szempontjából előnyünk főleg a csehhez és a lengyelekhez képest olvadt el. Lengyelországban és Csehországban sincs meg az euró bevezetésének céldátuma.

Úgy tűnik, ezt sehol nem sietik el. Minden országnak megvan a maga baja, nem olyan könnyű az euró övezetbe tartozó országokhoz felzárkózni.

● *Melyek a legveszélyeztetettebbek ágazatok?*

A mezőgazdaság régóta óriási bajban van, gazdasági súlya, szerepe jócskán az indokolt alatt van, holott a mostaninál sokkal nagyobb szerepe lehetne a foglalkoztatásban is. Hatalmas a tőkehiány, a támogatási rendszer nem sokat segít, ráadásul évről évre romlik a helyzet. Immár öt éve vagyunk a tagjai az Európa Uniónak, az eleve jobb helyzetben levő nyugat európai gazdálkodókkal versenyezni azonban nehéz.

A recesszió beköszöntéig a globális vérkeringéshez tartozó ipari és szolgáltató vállalatok tartoztak a húzóágazatok közé, hiszen be tudtak kapcsolódni a konjunktúrába. Mára azonban a kereslet szűkülése miatt a legnagyobb termelő vállalatok is összezsugorodtak.

A belső idegenforgalmi piac az üdülési csekk megadóztatása miatt kerülhet bajba.

● *Számos adóváltozás volt eddig is, (például eltolták személyi jövedelemadó-sávokat, ezzel több befizetés jut a munkavállalóknak) és lesz a jövőben például egy új adónem, az ingatlanadó. Ezek az adóváltozások csak a költségvetés érdekeit szolgálják, vagy megalapozhatják a magyar gazdaság fejlődését vagy legalább talpraállását?*

Erre mondják, hogy az irány megfelelő lenne, de a mértékek miatt ezek csak jelzésértékű gazdaságpolitikai változtatások. A jelenlegi kormánynak egy fél éve van hátra, kérdéses, hogy a következő ciklusban kormányra kerülök ezt az irányt vállalják vagy nem. A folyamatos kampányzajban nem derül ki, mit akar a mostani ellenzék, aki jövőre valószínűleg kormányt alakít.

● *Sok vita van arról, hogy kellene-e, ha igen, hogyan lenne érdemes csökkenteni a közterheket. A válság ellenére több nyugat-európai országban megtették ezt. Felemásak az eredmények, igazi áttörést senki nem ért el ezzel. Németországban azonban ez mégis nagyban segítette a gazdaság talpraállását...*

Nálunk ezt nem lehet megtenni. A nemzetközi pénzügyi szervezetek (IMF, Világbank stb.) azonnal közbelepnének az adóbevétel csökkenése miatt. Ráadásul többek szerint nincs garancia arra, hogy alacsonyabb adószint mellett többen adóznának. Vagyis nem kockáztathatunk, mert ha nem jön be, akkor óriási baj van...

Neki lehetne menni rendszer szinten a feketegazdaságnak, azzal az adófizetők köre is szélesedne. Ezt azonban csak hitelesen lehet megtenni, jelenleg azonban a társadalom minden szintjén láthatunk példát félegális jövedelemszerzésre. Ezt állandóan változó koncepcióval nem, csakis következetes gazdaságpolitikával és adópolitikával lehetne megszüntetni. Két-három évvel ezelőtt, a konjunktúra időszakában sem ment igazán jól, bár akkor könnyebben lehetett volna megtenni a reformlépéseket. Akkor sem tettük meg. Jelenleg nincs költségvetési és gazdasági mozgástér, reformok nélkül pedig nem lehet érdemben változtatni.

● *Mégis mi adhatna lendületet ebben a helyzetben?*

Egy olyan kormányzásra lenne szükség, amikor nem kampányolni akarnak, hanem legalább 3-4 évre vonatkozó elképzeléseik vannak a kormányon levőknek, és legalább olyan fontos, hogy mindezt politikai és társadalmi támogatás mellett tegyék meg.

Eddig a négy éves ciklusokból közel egy év mindig elveszett a parlamenti választásokat szorosán követő helyhatósági választások miatt.

● *Az idén várhatóan mindössze kétmilliárd euró külföldi működő tőke (FDI) jön Magyarországra, ami jócskán elmarad a 3,9 milliárd eurós éves átlagtól.*

Nehéz folyamatosan vonzódnak lenni a nemzetközi működő tőke számára. A hazánk és a régióink iránt nyitott cégek gyakorlatilag már mind megjelentek. Egy éve pedig megtört a folyamat. A válságkezelés során a különböző jegybankok rengeteg forrást pumpáltak a nemzetközi pénzügyi rendszerekbe, de ennek ellenére sincs annyi pénz a reálgazdaságban, mint korábban.

● *A tőkepiacok mindenütt a gazdaság helyzetének tükröi. Ma Magyarországon mit tükröz a pénz és tőkepiac? Milyen év van a hátuk mögött és mire számítanak 2010-ben?*

A tőzsdék sokkal előrébb tartanak, mint a gazdaság, amint azt a részvényárak tükrözik. A friss források ugyanis a gazdaság helyett a tőke és pénzpiacokra érkeztek. A bankok a válság kirobbanásakor nagyon megijedtek, annyira megszigorították a kockázatkezelési feltételeiket, hogy ezzel gyakorlatilag leállították a gazdaságot. A világgazdaság teljesítménye ezért jelenleg nagyon gyenge. Amíg a cégekről nem hiszik el a

bankok, hogy a szűkülő piac mellett is képesek magukra találni, nem merik kihelyezni a pénzüket. Leginkább kiszámítható gazdaságpolitikával lehetne ösztönözni a bankokat, hogy bátrabban hitelezzenek a vállalkozóknak. Az exportpiacok élénkítése mellett az is fontos lenne, hogy az ingatlanpiac is normalizálódjon. A gazdasági folyamatoknak ismét egészségesebbé kell válniuk, hogy a friss források a gazdaság minden szegmensébe eljussanak.

● *A válságban nyújt-e pénzkereseti forrást a tőzsde a magánembereknek, illetve a banki forrás kiváltására alkalmas most tőzsdén forráshoz jutni egy cégnek?*

Azért is nyújt pénzkereseti lehetőséget, mert a bankok nem, vagy a korábbiaknál sokkal nehezebben adnak hitelt. A tőzsde most felülmuta a reálgazdaságot. Az a pénz, amivel a bankokat megsegítették, nem áramlott vissza a gazdaságba, hanem sok esetben az értékpapírpiacra zúdult. Vagyis a források kisebb részben kerültek oda, ahova eredetileg szánták. Amíg a reálgazdaság nem elég vonzó, addig jórészt a globális pénzpiacokon forog a pénz.

Befektetés szempontjából a tőzsde mindig reális alternatíva. Itt lehet a legolcsóbban vállalkozni, ráadásul akár rövid távon is jelentős haszonra lehet szert tenni. Az elmúlt fél évben jóval kamatszint feletti hozamot is el lehetett érni. Tehát vonzóvá váltak a részvénytársaságok a magánemberek és persze a cégek számára egyaránt.

Sebők Andrea

„Kiszámítható gazdaságpolitikával lehetne ösztönözni a bankokat, hogy bátrabban hitelezzenek a vállalkozóknak”